

Enheten för människa och omgivning
Jonathan Lyström, 010-730 90 00

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se (kopia)
peter.wollberg@regeringskansliet.se (kopia)

Remissvar på översynen Karenstak och högriskskydd – en översyn av karensavdraget och förslag på utökade undantag (DS 2023:33)

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket är positivt till syftet med promemorians förslag, det vill säga att minska inkomstbortfallet för de med återkommande sjukfrånvaro, särskilt för låginkomsttagare och anställda inom kvinnodominerade yrken med begränsade möjligheter att arbeta hemifrån.

Vi vill ändå lyfta fram att arbetsgivaren alltid har ansvar för arbetsanpassning, det vill säga undersöka om arbetsuppgifter, arbetstider, utrustning etc. kan anpassas efter arbetstagarens arbetsförmåga – för att underlätta återgång i arbete trots sjukdom.*

Vi har synpunkter på hur statistiken från Arbetsmiljöundersökningen † har presenterats i promemorian.

* Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om Arbetsanpassning (AFS 2020:5)
<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/arbetsanpassning-afs-20205-foreskrifter/>

† SCB (2022) Arbetsmiljöundersökningen
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetsmiljo/arbetsmiljoundersokningen/>

Se även Arbetsmiljöstatistik Rapport 2022:2 – Arbetsmiljöundersökning samt separat tabellbilaga
<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbetsmiljostatistik-officiell-arbetsskadestatistik/arbetsmiljon-2021/>

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Nedan finns kommentarer kring översynens diagram och tolkningar från Arbetsmiljöundersökningen (nedan benämnt AMU).
Siffrorna i sig har vi dock inte granskat utan vi förutsätter att dessa är korrekta.

Innehåll (med sidhänvisningar till översynen)

Figurer

Sid 144 – Figur 7.9 Andel anställda som arbetar hemifrån eller inte, per kön 2015–2022.....	2
Sid 145 – Figur 7.10 Andel anställda som inte arbetar hemifrån 2021	2
Sid 169 – Figur 8.2 Andel sysselsatta (procent) med eller utan förekomst av sjuknärvaro 2015–2021.....	3
Sid 172 – Figur 8.3 Andel sysselsatta (procent) som arbetar på distans 2015–2021	3
Sid 173 – Figur 8.4 De fem vanligaste anledningarna till sjuknärvaro bland sysselsatta per kön 2021	3

Ur brödtexten

Sid 113 – Sysselsatta som bedrivit skrivbordsarbete minst en fjärdedel av arbetstiden.....	3
Sid 143 – Sysselsatta, arbetar hemifrån.....	4
Sid 177 – Facktillhörighet	4

Sid 144 – Figur 7.9 Andel anställda som arbetar hemifrån eller inte, per kön 2015–2022

Kommentar: Det ska vara **andel sysselsatta** (procent) som arbetar hemifrån i rubriken, *inte andel anställda*.

Resultatet avser samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden, inklusive icke-anställda såsom egenföretagare eller medhjälpare i företag tillhörande en familjemedlem.

I brödtexten används begreppen sysselsatta och anställda felaktigt som synonymer. Det blir oklart för läsaren om t ex egenföretagare är inkluderade.

Sid 145 – Figur 7.10 Andel anställda som inte arbetar hemifrån 2021

Kommentar: Återigen ska det stå **andel sysselsatta** (procent) som arbetar hemifrån i rubriken, *inte andel anställda*. Se ovan.

Sid 169 – Figur 8.2 Andel sysselsatta (procent) med eller utan förekomst av sjuknärvaro 2015–2021

Kommentar: Här används begreppet sysselsatta korrekt. Men begreppet *sjuknärvaro* används inte i AMU. Rätt begrepp är **arbetat trots sjukdom**.

Begreppen är inte nödvändigtvis synonyma. Dessutom gör olika benämningar att läsare kan få svårt att koppla tolkningarna i översynen till statistiken i AMU.

Sid 172 – Figur 8.3 Andel sysselsatta (procent) som arbetar på distans 2015–2021

Kommentar: Det framgår varken i figur eller text att statistiken bara omfattar **sysselsatta med kontorsarbete** minst en fjärdedel av arbetstiden. Statistiken avser alltså *inte alla sysselsatta*.

Sid 173 – Figur 8.4 De fem vanligaste anledningarna till sjuknärvaro bland sysselsatta per kön 2021

Kommentar: Återigen används inte begreppet *sjuknärvaro* i AMU, utan **arbetat trots sjukdom**. Se ovan.

Sid 113 – Sysselsatta som bedrivit skrivbordsarbete minst en fjärdedel av arbetstiden

Skilnader i möjlighet till distansarbete är en annan möjlig hypotes till att korttidsfrånvaron vid sjukdom har ökat mer bland arbetstagare inom kommuner och regioner än bland statsanställda. Den statliga sektorn utmärker sig med en större andel arbetstagare som har kunnat arbeta på distans från hemmet i någon omfattning under pandemin, jämfört med andra sektorer. Inom staten arbetade 75 procent av arbetstagarna på distans i någon omfattning under 2021. Motsvarande andel var 33 procent inom regioner och 42 procent inom kommunal sektor.⁴⁴

⁴⁴ Egna beräkningar utifrån SCB:s Arbetsmiljöundersökning 2021.

Kommentar: Det står här *arbetstagare*, medan AMU:s statistik rör **sysselsatta som bedrivit skrivbordsarbete minst en fjärdedel av arbetstiden**. Begreppen är inte nödvändigtvis synonyma.

Sid 143 – Sysselsatta, arbetar hemifrån

7.6 Distansarbete har ökat sedan pandemin, men hälften av arbetstagarna arbetar inte hemifrån

Möjligheten att arbeta på distans från hemmet skiljer sig mellan och inom olika typer av arbeten. I Arbetsmiljöundersökningen finns sedan 2015 frågor om respondenten arbetar hemifrån i någon omfattning under en arbetsvecka. I Figur 7.9 nedan redovisas självrapporterade uppgifter om distansarbete som baseras på Arbetsmiljöundersökningen för perioden 2015 till 2021.

Kommentar: AMU redovisar statistik om **sysselsatta** – inte bara arbetstagare som rubriken säger.

Arbetar hemifrån och *arbeta på distans/distansarbete* är inte helt synonyma. AMU frågar sedan 2015 om **arbete från hemmet** – inte om distansarbete. Sedan 2021 frågar AMU också om **skrivbordsarbete från hemmet** och dit räknas egen bostad, fritidshus och annan hemmiljö. I översynen är det oklart hur begreppet distansarbete definierats och avgränsats.

Sid 177 – Facktillhörighet

Bland fackförbunden Kommunal och Handels medlemmar verkar därmed sjuknärvaro på grund av att inte ha råd att vara sjuk vara betydligt vanligare än bland arbetstagare generellt ⁸⁴.

⁸⁴ Motsvarande andel var 23 procent i Arbetsmiljöundersökningen för år 2021.

Kommentar: Arbetsmiljöverket redovisar inte facktillhörighet varken i Arbetsmiljöstatistik Rapport 2022:2 eller i tillhörande tabellbilaga. ‡ Detta på grund av osäkerheten i uppgifterna.

Uppgifter om facktillhörighet finns bara i SCB:s mikrodata § som ligger till grund för AMU. Översynen bör vara tydlig med att man gjort en egen bearbetning av AMU:s mikrodata och alltså inte använt Arbetsmiljöverkets redovisade statistik.

2021 var första året som mikrodata om facktillhörighet hämtades in för AMU.

‡ Arbetsmiljöverket (2022)
Arbetsmiljöstatistik Rapport 2022:2 – Arbetsmiljöundersökning samt separat tabellbilaga
<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbetsmiljostatistik-officiell-arbetskadestatistik/arbetsmiljon-2021/>

§ Beställning av mikrodata ur SCB:s register för forsknings- och statistikändamål
<https://www.scb.se/vara-tjanster/bestall-data-och-statistik/mikrodata/>

ARBETSMILJÖ
VERKET

YTTRANDE

Datum

2024-02-27

Ert datum

2024-05-03

Vår beteckning

2024/007098

Er beteckning

S2023/03302

Sid

5 (5)

Enheten för människa och omgivning

Jonathan Lyström, 010-730 90 00

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sf@regeringskansliet.se (kopia)

peter.wollberg@regeringskansliet.se (kopia)

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av vikarierande generaldirektören Håkan Olsson.

I den slutliga handläggningen har även tillförordnad enhetschef Karin Mikaelsson deltagit. Föredragande har varit Jonathan Lyström.

Håkan Olsson

Jonathan Lyström

Kopia skickad till:

Arbetsmarknadsdepartementet